

BMK Békés Megyei Könyvtár

BENCHMARKING

**KÉSZÍTETTE:
JUHÁSZ ZOLTÁN
BÉKÉSCSABA, 2017.03.13.**

Verziószám	
Forrás	
Oldalszám	22 oldal
Készítette	Juhász Zoltán
Jóváhagyta	
A jóváhagyás dátuma	2017. március 13.
A hatálybalépés dátuma	2017. március 18.

.....
Minőségirányítási Tanács vezetője

.....
Igazgató

PH

Verzió	Forrás	Oldalszám	Módosította	Jóváhagyta	A jóváhagyás dátuma	A hatálybalépés dátuma

BENCHMARKING

DEFINÍCIÓ: A könyvtár szolgáltatásaival, tevékenységével összefüggésben levő forgalmi adatok összehasonlítása, statisztikai adatok elemzése abból a célból, hogy információt nyerjünk saját szervezetünkről a könyvtár forgalmi adatainak javítása érdekében.

HELYZETELEMZÉS: Az országos adatok alapján átlagosan az adott település lakosainak 10-12 %-a regisztrált könyvtárhasználó. A Békés Megyei Könyvtár éves könyvtári statisztikái alapján az országos átlagnak megfelelő értéket mutat. A jelenlegi vizsgálat azt a célt szolgálja, hogy információt nyerjünk a könyvtár statisztikai adatairól, összehasonlítva más, hasonló méretű könyvtárak azonos adataival, azért, hogy képet kapjunk arról, hogy más könyvtárakkal összehasonlítva hol helyezkedünk el. A vizsgálat lehetővé teszi azt, hogy összehasonlítsuk a saját könyvtárunk teljesítményét, mutatóit más könyvtárakéval, ezzel pedig javítási lehetőségeket, beavatkozási pontokat és fejlesztendő területeket határozhatunk meg. Továbbá nem csak a saját intézményünkről kapunk képet, hanem megismerhetjük a vizsgálatba bevont könyvtárak teljesítményét és helyzetét is. Így megtudhatjuk, hogy mely területen teljesít kimagaslóan egy másik közgyűjtemény, amire aztán példaként tekinthetünk. A „jó példák” megismerésével pedig a saját intézményünk fejlesztését, javítását tudjuk megvalósítani.

Az összehasonlításban megvizsgált könyvtárak:

1. Békés Megyei Könyvtár, Békéscsaba
2. Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár, Eger
3. Csorba Győző Megyei Könyvtár, Pécs
4. Verseghy Ferenc Könyvtár és Közművelődési Intézmény, Szolnok
5. Pest Megyei Könyvtár, Szentendre
6. Deák Ferenc Megyei Könyvtár, Zalaegerszeg

ÖSSZEHASONLÍTÁS: Az elemzéshez a Könyvtári Intézet honlapján található Magyarországi könyvtárak statisztikai adatait¹ használtuk fel.

Elsőként az átlaghoz viszonyítva vizsgáltuk meg az adott könyvtárak ugyanazon mutatóit.

A statisztikai adatok vizsgálata alapján viszonyítani tudtuk a Békés Megyei Könyvtár adatait a vizsgált könyvtárakhoz és az országos átlaghoz. A vizsgálat a következő eredményeket mutatta:

1. **Könyvtárral való ellátottság** azt mutatja meg, hogy tízezer lakosra mennyi könyvtár áll rendelkezésre. E tekintetben az országos átlaghoz viszonyítva Békéscsabán alacsonynak mondható az ellátottság, mindössze 1,49 könyvtár jut 10.000 főre. Az összehasonlított könyvtárak közül csak Pécs rendelkezik alacsonyabb mutatóval (1,23 könyvtár/10.000 fő).

¹ <http://ki.oszk.hu/content/magyarorszag-i-konyvtarak-statisztikai-adatai> (Látogatva: 2017. 03. 13.)

- Zalaegerszegen 3,05 könyvtár jut 10.000 főre, ami a legmagasabb érték az összehasonlításunkban, de ez is elmarad az országos átlagtól (4,05). Megállapítható, hogy az elemzésbe bevont városok könyvtárainak száma nem éri el az országos átlag alapján elvártat.
2. Az **alapterület ellátottsága** megmutatja, hogy száz főre mennyi alapterület jut négyzetméterben. Megállapítható, hogy könyvtárunk (8,46 m² jut 100 főre) valamelyest elmarad az országos átlaghoz (8,62 m²/100 főre) viszonyítva, viszont nem nagy az eltérés, ez alapján a könyvtári terek nem számítanak zsúfoltnak. E tekintetben csak Zalaegerszegnél (8,10) teljesítünk jobban. Vizsgálatunkban a legnagyobb területtel a pécsi könyvtár rendelkezik, nekik 17,11 m² jut 100 főre.
 3. A **tárolási index** kifejezi, hogy a könyvtár egy négyzetméternyi alapterületére mekkora állomány jut, darabszámban kifejezve. Az érték a könyvtár zsúfoltságára, avagy kihasználtságára enged következtetni. E tekintetben jelentősen elmaradunk mind az országos átlagtól (123,27 kötet 1 négyzetméteren), mind pedig az összehasonlításba bevont könyvtárak értékétől. A Békés Megyei Könyvtárban 81,65 db kötet jut 1 négyzetméterre. A könyvtári alapterületet tekintve az országos átlaghoz képest nem mondható szignifikánsnak az eltérés, így szükséges lenne kihasználni ezt az átlaghoz közeli alapterületet és több kötetet biztosítani. A tárolási kapacitásunk teljesebb körű kihasználása a rendelkezésre álló tereket figyelembe véve, egy fejlesztendő terület kell, hogy legyen a jövőre nézve. Jó példaként Eger említendő, náluk a 198,33 darab könyv/m² egészen kimagasló a vizsgálatból.
 4. Az **internetellátottság** mutatója kifejezi, hogy tízezer főre mennyi internetezésre használható számítógép jut. E téren a békéscsabai könyvtár meghaladja az átlagot, nálunk 18,40 db interneteléréssel rendelkező számítógép jut 10.000 főre, míg az átlag 15,59 számítógép/10.000 fő. A vizsgált intézmények közül hasonló aránnyal rendelkezik Eger (18,68 számítógép/10.000 fő) és Pécs (18,97 számítógép/10.000 fő). Zalaegerszeg könyvtára rendelkezik a legtöbb számítógéppel (18,97/10.000 fő). Megállapítható, hogy a Békés Megyei Könyvtár megfelelően ellátja az olvasóközönséget internetezésre használható számítógépekkel.
 5. A **beszerzési kvótát** vizsgálva megfigyelhető, hogy elmaradunk az országos átlagtól és a vizsgált könyvtárak által elért értéktől is. A BMK-ban 0,16 ezer Ft-ot (160 Ft-ot) tudunk 1 főre fordítani, az országos átlag 0,57 ezer Ft (570 Ft). A másik 5 könyvtár meghaladja ezt az átlagértéket, a pécsi könyvtár rendelkezik a legnagyobb beszerzési kvótával (2,46 ezer Ft/fő). Az egy főre jutó kvótaértéket valamilyen módon növelni kellene, legalább az átlagot szükséges lenne elérni ahhoz, hogy színvonalas, az egyéni igényekhez igazodó szolgáltatásokat tudjunk biztosítani a könyvtárhasználók (és a munkatársak) számára.
 6. A **gyarapodással való ellátottság** azt mutatja meg, hogy 1000 főre mennyi beszerzett dokumentum jut. E téren szintén elmaradunk az átlaghoz képest, de jelentős a lemaradás a vizsgált könyvtárakhoz képest is. Intézményünk 125,82 kötetel gyarapszik minden 1000 fő után, ami átlag alatti (188,99 kötet/1000 fő). A másik 5 könyvtár legalább háromszor ekkora gyarapodási mutatóval rendelkezik. Kiemelkedik Szentendre, nálunk nagyjából tízszer akkora

ez az érték, mint nálunk. Ez mindenképpen azt fejezi ki, hogy alacsony a könyvbeszerzés és -gyarapodás mértéke.

7. A **dokumentumellátottság** értéke azt mutatja meg, hogy 1 főre mennyi könyv jut. Hasonlóan a tárolási indexhez és a gyarapodással való ellátottsághoz könyvtárunk elmarad az országos átlagtól és a vizsgálat többi könyvtárától is. Békéscsabán 6,91 könyv jut 1 főre, míg az országos átlag 10,63 kötet/fő. Pécssett a legkedvezőbb a helyzet, náluk körülbelül 20 kötet jut 1 főre. Az átlag alatti érték a gyűjteménynagyság és a beszerzés gyengeségét mutatja, ami javítást, fejlesztést igényel.
8. Elemzésünkben a **könyvtárossal való ellátottság**ot vizsgálva, megállapíthatjuk, hogy átlag alatti értékkel rendelkezünk. A BMK-ban 6,30 könyvtáros jut 10.000 főre, míg az országos átlag 7,47 könyvtáros/10.000 fő. A másik 5 könyvtár értéke meghaladja az országos átlagot, Egerben 12,62 könyvtáros, Pécssett 13,70 könyvtáros, Szentendrén 9,89, Szolnokon 7,73, míg Zalaegerszegen 9,68 könyvtáros jut 10.000 főre. A békéscsabai érték elmarad az összevetésben, ami a könyvtári munka hiányosságaira, a feladatok nem teljes körű elvégzésére utalhat.
9. A **könyvtárosok munkaterhelése** kifejezi, hogy egy könyvtárosra mennyi személyes könyvtárhasználó jut. Ezt vizsgálva kiderül, hogy a BMK könyvtárosainak terhelése hasonló az egriekéhez, nálunk 1918,79 olvasó kiszolgálás jut 1 könyvtárosra, míg Egerben 1969,26. Az országos átlag 2980,95 alkalom, amit nem csak Békéscsaba és Eger, hanem Zalaegerszeg sem ér el. Szolnokon a leginkább terheltek a könyvtárosok, náluk majdnem 5500 alkalom jut 1 főre. Az átlag alatti érték azt fejezi ki, hogy a személyes kiszolgálás mellett juthat kapacitás egyéb teendők ellátására is.
10. Az **olvasóarány** azt mutatja meg, hogy a település lakosságának mekkora aránya regisztrált könyvtárhasználó. Az országos átlag 23,45. Békéscsabán a lakosság 17,14 %-a beiratkozott könyvtártag, ami elmarad az átlagtól és a vizsgálatban résztvevő többi könyvtártól is. Ezt mindenképpen valamilyen módon növelni szükséges (marketing, kedvezmények, elérhető szolgáltatások ismertetése). Talán mintaként szolgálhat az egri könyvtár ilyen jellegű tevékenységének a megismerése, náluk a lakosság háromnegyede regisztrált olvasó.
11. A **könyvtárhasználat népszerűsége 1-es** mutatója azt fejezi ki, hogy a lakosság egy tagjára mennyi személyes könyvtárhasználat jut. Könyvtárunkban 1,21 használat jut 1 főre, ami azt jelenti, hogy a város minden lakosa körülbelül egy alkalommal személyesen ellátogat a könyvtárba. Az átlag 2,23 használat, Pécs magaslik ki 6,08 alkalommal. Az ideális az lenne, ha megkétszereznénk ezt az értéket a könyvtárhasználat népszerűsítésével, új szolgáltatásokkal, vagy akár a pécsi könyvtárhasználati szokások és a könyvtár szolgáltatásainak megismerésével.
12. A **könyvtárhasználat népszerűsége 2** az egy főre jutó **távhasználatot** szemlélteti, amibe beletartozik a telefonos elérés, az e-mailben történő ügyintézés, a könyvtári honlap használata, az otthoni hosszabbítás, az online katalógus használata, illetve az internetes adatbázisok elérése. Könyvtárunk magasan kiemelkedik a könyvtári szolgáltatások

távhasználata terén ugyanis 85 otthoni elérés jut 1 főre, míg az átlag 8,84. Az összehasonlított könyvtárak közül Eger következik 20 alkalom/fővel.

13. A **dokumentumhasználat** népszerűsége kifejezi, hogy a lakosság egy tagjára mennyi dokumentumhasználat jut, beleértve a kikölcsönzött dokumentumokat és a helyben használtakat is. 5,43 dokumentum/1 fő az átlag, könyvtárunkban 8,87 dokumentumhasználat jut 1 főre, ami bőven átlag feletti érték, sőt a vizsgált könyvtárak között is a mi intézményünk rendelkezik a legjobb aránnyal (Szolnok 8,78-al, Pécs 8,48-al rendelkezik).
14. Az **állomány használati mutató** kifejezi, hogy milyen arányban használódik a könyvtári állomány, azaz mennyi dokumentumot használnak (kikölcsönözve, helyben) a teljes állományból. Az átlagosan a könyvtári állomány 51,10 %-át használják helyben vagy kikölcsönözve. A BMK-ban az állomány 44,17%-a van használatban valamilyen módon. Szentendre, Szolnok, valamint Zalaegerszeg állományának több mint 50 %-át használják. Az alacsony érték utal az állomány kihasználatlanságára, aminek kiváltó oka lehet az olvasók összetétele (életkor, foglalkozás). Magas érték esetén a dokumentumállomány túlságosan igénybe van véve, ami az állomány elhasználódásához vezethet.
15. A **kopási index** meghatározza, hogy egy beszerzésre mennyi használat esik (a használt és a beszerzett dokumentumok aránya). 28,74 % az átlagos kopási mutató, Békéscsabán 70,49 % az arány, ami kimagaslóan nagy arány az összevetésben, és ami az állomány gyakori használatára, valamint az alacsony beszerzési arányra utal. Mindez pedig összefügg könyvtárunk magas állomány használati mutatójával, valamint az alacsony beszerzéssel.
16. A **könyvtárközi kölcsönzések** aránya megmutatja, hogy az adott könyvtár milyen mértékben veszi igénybe más könyvtárak állományát (a kapott, valamint a használt dokumentum aránya). Ez az arány átlagosan 0,23, a BMK 0,06-tal elmarad ettől az értéktől, ahogyan Szentendre és Szolnok könyvtára is. A legjobban a zalaegerszegi könyvtár teljesít, 0,55-el.
17. A **gyermekolvasó-arány** kifejezi, hogy az összes regisztrált könyvtárhasználóból mekkora a 14 éven aluliak százalékos aránya. Átlagosan a könyvtárlátogatók 20,26 %-a gyermekolvasó. Békéscsaba 17,86 %-kal ennél kevesebb gyermekolvasóval rendelkezik. Eger és Pécs gyermekolvasóinak aránya a 10 %-ot sem éri el, legtöbb gyermekolvasója Szentendrének van (31,57 %).

Az 5 másik könyvtárral és az országos átlaggal történő összehasonlítás során megállapítható, hogy a tárolási indexen, a beszerzési kvótán, a gyarapodási mutatón, a dokumentumellátottságon és a kopási indexen van mit javítani, fejleszteni. Ezek lényegében egymással kapcsolatban levő és egymással összefüggő mutatók. Emellett a város lakosság száma tükrében az olvasószámunkat is növelni kellene, beleértve a gyermekolvasók-arányát.

Megfelelően biztosítva van a számítógépes internetelérés, illetve a távhasználatnak is különböző módjai állnak a magas arányú használók rendelkezésére. A dokumentumhasználat olyan terület, melyen átlagon felüli eredményt értünk el.

	Békéscsaba	Eger	Pécs	Szentendre	Szolnok	Zalaegerszeg	átlag
1. Könyvtárral való ellátottság (könyvtár/népesség, 10.000 főre)	1,49	2,20	1,23	2,35	2,34	3,05	4,05
2. Aapterületi ellátottság (alapterület/népesség, m ² /100 fő)	8,46	8,61	17,11	13,76	11,40	8,10	8,62
3. Tárolási index (állomány/alapterület, kötet, db/m ²)	81,65	198,33	117,24	107,79	137,52	145,91	123,27
4. Internetellátottság (internetes számítógép/népesség, db/10.000 fő)	18,40	18,68	18,97	5,87	10,58	20,01	15,59
5. Beszerzési kvóta (állománygyarapító összeg/népesség, E Ft/1 fő)	0,16	1,14	2,46	2,07	0,66	1,27	0,57
6. Gyarapodással való ellátottság (gyarapodás/népesség, kötet, db/1.000 fő) /	125,82	490,98	463,64	1266,07	438,61	597,28	188,99
7. Dokumentumellátottság (állomány/népesség, kötet, db/1 fő)	6,91	17,07	20,06	14,83	15,68	11,81	10,63
8. Könyvtárossal való ellátottság (könyvtáros, TMI/népesség, fő/10.000 fő)	6,30	12,62	13,70	9,89	7,73	9,68	7,47
9. A könyvtárosok munkaterhelése (személyes használat/könyvtáros, TMI, alkalom/1 fő)	1918,79	1969,26	4437,07	3106,26	5437,96	2750,92	2980,95
10. Olvasóarány (használó/népesség)	17,14	74,81	37,49	24,71	41,28	32,90	23,45
11. A könyvtárhasználat népszerűsége 1 (személyes használat/népesség, alkalom/1 fő)	1,21	2,48	6,08	3,07	4,20	2,66	2,23
12. A könyvtárhasználat népszerűsége 2 (távhasználat/népesség, alkalom/1 fő)	85,00	20,08	11,05	7,00	5,75	10,99	8,84
13. A dokumentumhasználat népszerűsége (használt dokumentum/népesség,	8,87	6,31	8,48	7,93	8,78	7,06	5,43

kötet, db/1 fő)							
14. Az állomány használata (használt dokumentum / állomány)	44,17	36,94	42,27	53,50	56,02	59,78	51,10
15. Kopási index (használt dokumentum/gyarapodás, kötet, db/kötet, db)	70,49	12,85	18,29	6,27	20,03	11,82	28,74
16. A könyvtárközi kölcsönzések aránya (kapott dokumentum/használt dokumentum, kötet, db/kötet, db)	0,06	0,24	0,34	0,20	0,14	0,55	0,23
17. Gyermekolvasó-arány (14 éven aluli használó/regisztrált használó)	17,86	9,57	7,84	31,57	14,06	27,32	20,26

1. számú táblázat: A magyarországi könyvtárak statisztikai adatai: Békéscsaba, Eger, Pécs, Szentendre, Szolnok, Zalaegerszeg és az országos átlag (2015)²

További részletes vizsgálatot végeztük a következő statisztikai adatok alapján:

1. Alapterület
2. Lakosság szám / megye
3. Könyvtárosok száma
4. Bevétel (total)
5. Támogatásból fenntartótól kapott
6. Támogatásból pályázati támogatás
7. Tárgyévben állományba vett felnőtt szépirodalmi dokumentum
8. Tárgyévben állományba vett felnőtt szakirodalmi dokumentum
9. Tárgyévben állományba vett Gyermekirodalmi dokumentum (szép és szak)
10. Regisztrált használók száma
11. Kölcsönzött dokumentumok száma

Időbeliség: Az összehasonlítás a 2014-es és 2015-ös év statisztikai adatait vizsgálta.

Első körben a két év adataiban történő változást vizsgáltuk meg.

² <http://ki.oszk.hu/sites/ki.oszk.hu/files/stat15.xls> (Látogatva: 2017. 06. 29.)

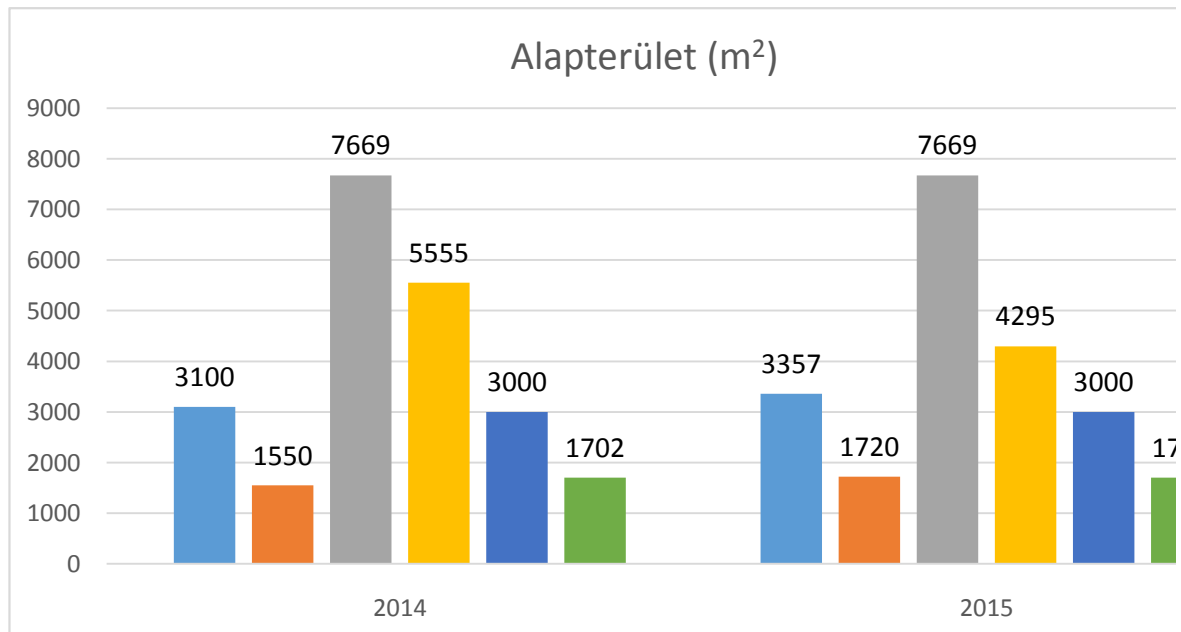
	Békéscsaba	Békéscsaba	Békéscsaba	Eger	Eger	Eger	Pécs	Pécs	Pécs
	2015	2014	2015/2014	2015	2014	2015/2014	2015	2014	2015/2014
Alapterület m ²	3 357	3 100	257	1 720	1 550	170	7 669	7 669	0
Lakosság szám/város/fő	60 334	60 571	-237	54 609	54 527	-258	145 985	146 581	-596
Könyvtárosok száma szakképesítéssel/fő	21	28	-7	39	37	2	62	61	1
Bevétel (total)	279 022	220 514	58 508	358 372	380 326	-21 954	637 296	817 483	-180 187
Támogatásból fenntartótól kapott/Ft	22 196	12 106	10 090	282 295	271 082	11 213	600 784	547 700	53 084
Támogatásból pályázati támogatás/Ft	47 353	21 977	25 376	30 377	57 417	-27 040	8 740	50 815	-42 075
Tárgyévben állományba vett felnőtt szépirodalmi dokumentum/db	2 725	2 753	-28	14 614	16 103	-1 489	5 629	4 335	1 294
Tárgyévben állományba vett felnőtt szakirodalmi dokumentum/db	2 436	2 526	-90	6 468	4 661	1 807	5 156	3 348	1 808
Tárgyévben állományba vett gyermekirodalmi dokumentum (szép és szak)/db	1 021	1 201	-180	992	1 227	-235	2 732	1 070	1 662
Regisztrált használók száma/db	6 869	7 321	-452	12 103	14 334	-2 231	10 747	10 699	48
Kölcsönzött dokumentumok száma/db	138 945	127 483	11 462	111 509	136 576	-25 067	166 788	184 190	-17 402

	Szolnok	Szolnok	Szolnok	Szentendre	Szentendre	Szentendre	Zalaegerszeg	Zalaegerszeg	Zalaegerszeg
	2015	2014	2015/2014	2015	2014	2015/2014	2015	2014	2015/2014
Alapterület m ²	4 295	5 555	-2 555	3 000	3 000	0	1 702	1 702	0
Lakosság szám/város/fő	72 786	73 106	-320	25 542	25 324	218	58 959	59 275	-316
Könyvtárosok száma szakképesítéssel/fő	26	39	-13	26	24	-2	24	24	0
Bevétel (total)	301 941	289 551	12 390	212 754	196 254	16 500	377 584	399 740	-22 156
Támogatásból fenntartótól kapott/Ft	260 139	222 717	37 422	27 498	179 460	-151 962	38 922	47 218	-8 296
Támogatásból pályázati támogatás/Ft	11 869	40 370	-28 501	3 239	1 880	1 359	1 840	27 875	-26 035
Tárgyévben állományba vett felnőtt szépirodalmi dokumentum/db	4 305	5 814	-1 509	2 418	2 510	-92	1 023	2 818	-1 795
Tárgyévben állományba vett felnőtt szakirodalmi dokumentum/db	4 109	3 320	789	2 644	2 815	-171	1 354	2 018	-664
Tárgyévben állományba vett gyermekirodalmi dokumentum (szép és szak)/db	3 883	2 999	884	1 527	1 278	249	1 231	1 274	-43
Regisztrált használók száma/db	12 546	19 902	-7 356	5 611	5 721	-110	9 301	9 766	-465
Kölcsönzött dokumentumok száma/db	145 779	225 826	-80 047	134 944	120 463	14 481	110 854	187 935	-77 081

2. számú táblázat: Békéscsaba, Eger, Pécs, Szolnok, Szentendre, Zalaegerszeg statisztikai adatainak összehasonlítása (2014 és 2015)

Alapterület-változás 2014-ről 2015-re

Az intézmények alapterületének változását tekintve megállapítható, hogy növekedés történt Békéscsaba és Eger könyvtára esetében, a lakosság szám azonban mindkét megyében csökkent. Pécs, Szentendre és Zalaegerszeg esetén nem történt változás. A szolnoki könyvtár területe viszont jelentősen csökkent a vizsgált időszakban. A szolnokiaknak 2014-hez képest 46 %-kal kisebb területen kell ellátni a könyvtári feladatokat.

1. számú diagram: Az elemzésben részt vevő könyvtárak alapterület változása 2014-ről 2015-re

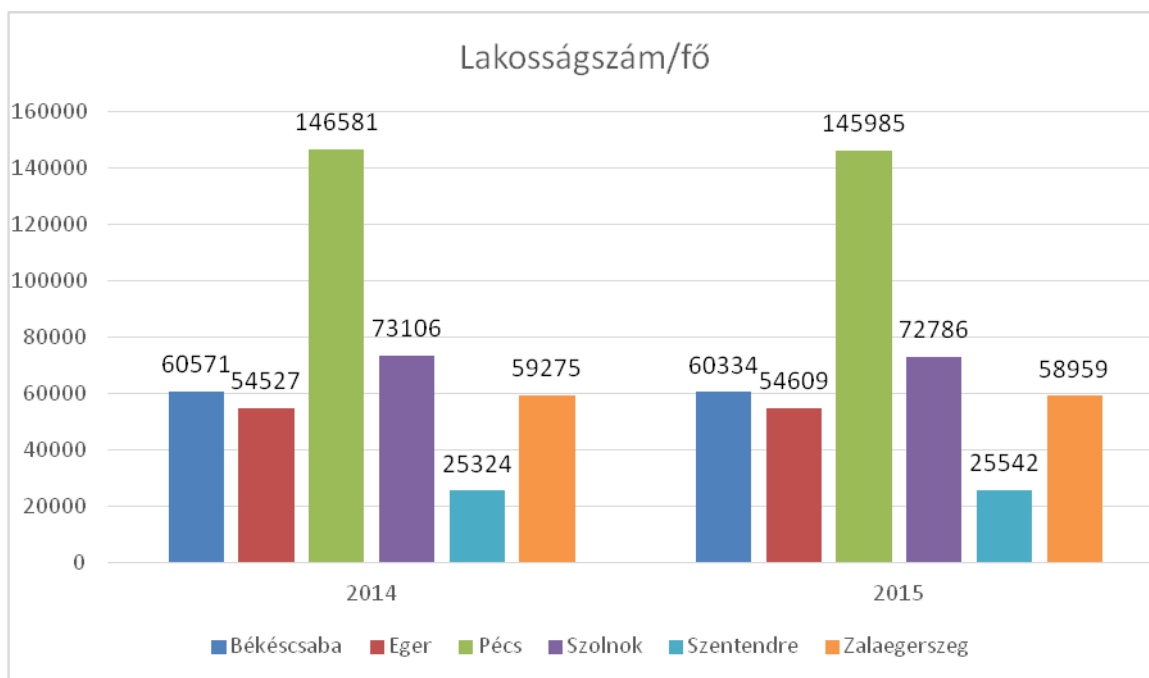
Lakosságszám-változás

Elemzésünkben megvizsgáljuk a könyvtárak településének lakosságszám-változását is. Ez abban a tekintetben lehet hasznos, hogy a lakosságszám ismeretében megvizsgálhatjuk, hogy mennyire érvényesül az a hipotézis, hogy a legnépesebb városok rendelkeznek a legnagyobb alapterületű intézménnyel. Igazán jelentős népességfogyás vagy népességnövekedés nem figyelhető meg egyik település tekintetében is. Némi csökkenés volt Békéscsaba, Pécs, Szolnok és Zalaegerszeg esetén, Eger és Szentendre lakosságszáma viszont nőtt 2014-ről 2015-re.

A 2015-ös adatok szerint Pécs a legnagyobb népességű település és ők is rendelkeznek a legnagyobb alapterületű könyvtárral.

Szolnok a 2. legnépesebb város, azonban az alapterületet tekintve csak a negyedik.

Békéscsabán 60.334 lakosra egy 3.357 m²-ű könyvtár jut, amivel a lakosságszámot és az alapterületet nézve is a 3. helyre kerülünk.

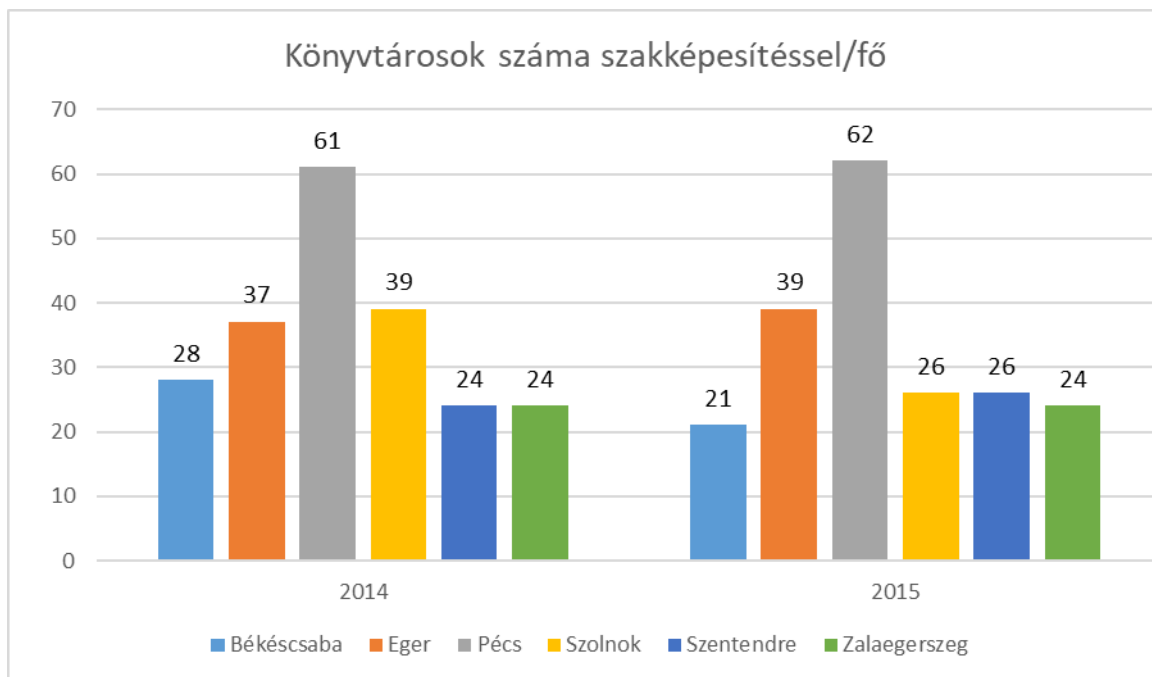

2. számú diagram: Az elemzésben részt vevő városok lakosságszámának változása 2014-ről 2015-re

Könyvtárosok száma

A könyvtárosok száma 2014-ről 2015-re Békéscsabán 7 fővel, Szolnokon pedig 13 fővel csökkent. Egerben és Szentendrén 2-2 fővel, Pécsen pedig 1 fővel nőtt a létszám. Zalaegerszegen nem változott egy év alatt a könyvtárosok száma.

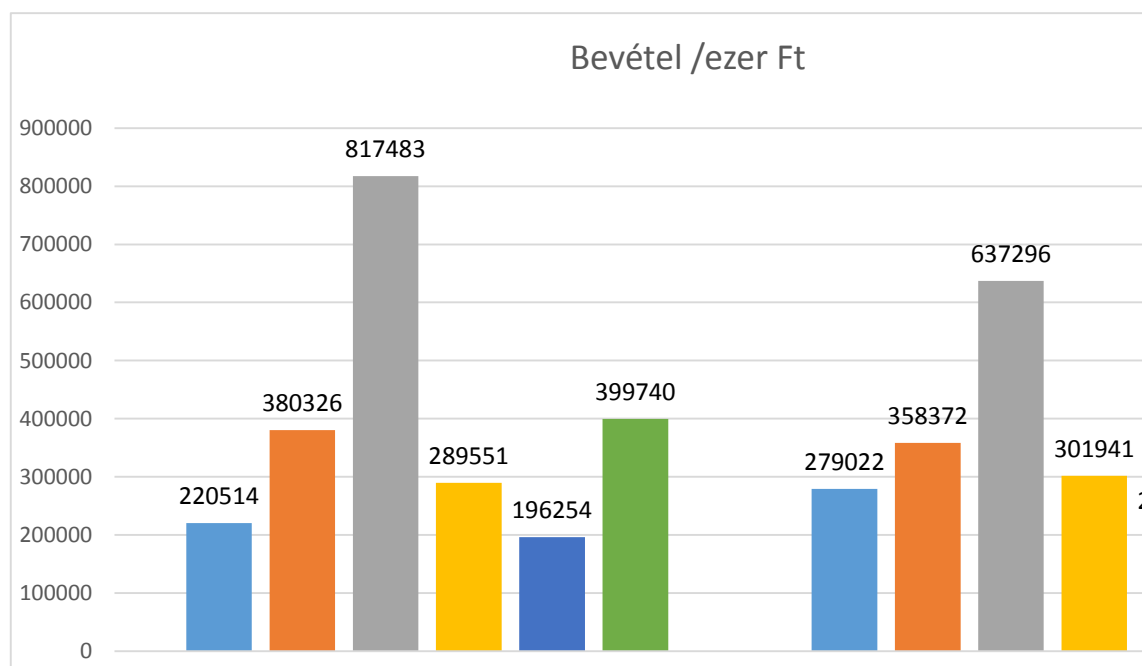
A Könyvtári Intézet ajánlása szerint az egy lakosra jutó könyvtárosok száma 1000 lakosonként 0.5 fő.

3. számú diagram: Az elemzésben részt vevő könyvtárak könyvtáros számának változása 2014-ről 2015-re

Saját bevétel

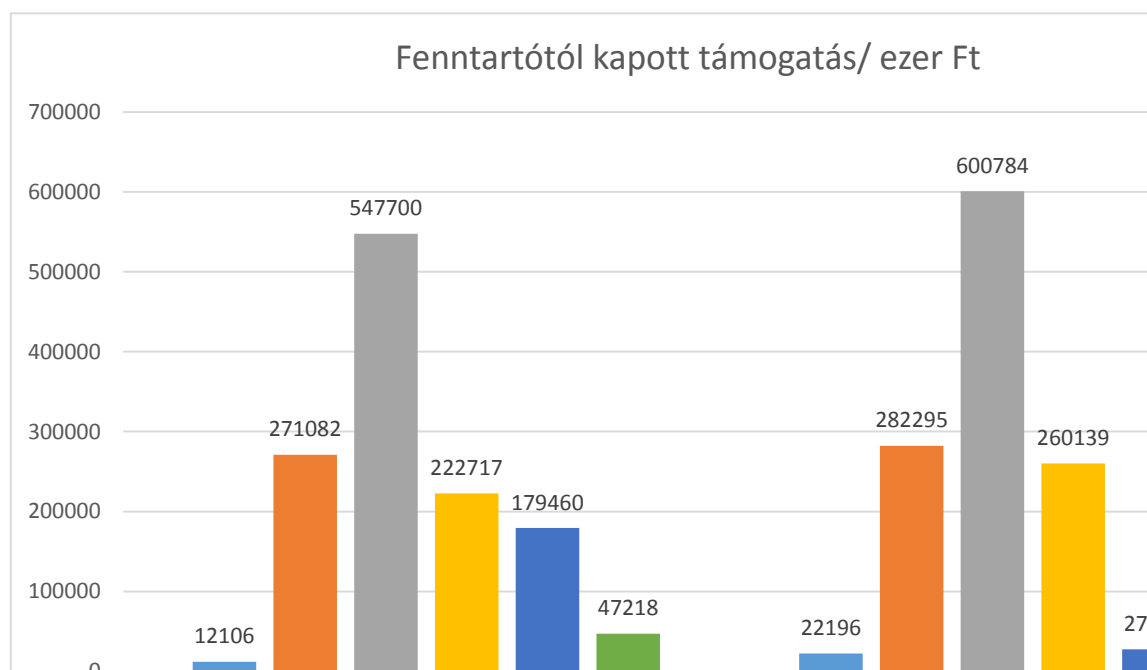
A saját bevételek (beiratkozási díj, késedelmi díj, terem bérelet, irodai szolgáltatások) esetében a Békés Megyei Könyvtár bevétele jelentősen emelkedett (26,53 %-kal) 2014-ről 2015-re. A vizsgált könyvtárak közül Szolnokon 4,28 %-os, Szentendrén 8,4 %-os növekedés figyelhető meg. Eger (5,72 %-os csökkenés) és Zalaegerszegen (6-65 %-os csökkenés), de különösen Pécs esetében (23,05 %-os csökkenés) a saját bevétel jelentősen csökkent a vizsgált két évben. Mindez pozitív képet mutat a BMK bevételeiről, ennek a fenntartását, esetleges bővítését (további új szolgáltatások) lehet célként megfogalmazni.

4. számú diagram: Az elemzésben részt vevő könyvtárak saját bevételének alakulása 2014-ről 2015-re

Fenntartói támogatás

A fenntartótól kapott támogatást tekintve Pécs áll a legjobban, nagyjából kétszer annyi támogatásban részesül, mint a második helyen álló Eger. Sőt a pécsieknek meg is nőtt a támogatásuk 2015-re. Békéscsabán körülbelül megduplázódott a fenntartói támogatás a vizsgált időszakban, Eger és Szolnok esetén pedig növekedés figyelhető meg. A szentendreiek esetén 85%-al csökkent 2015-re a fenntartói támogatásuk. A zalaegerszegiek csökkenése nem tekinthető ilyen mértékűnek, de mindenképpen figyelemreméltó a változás.

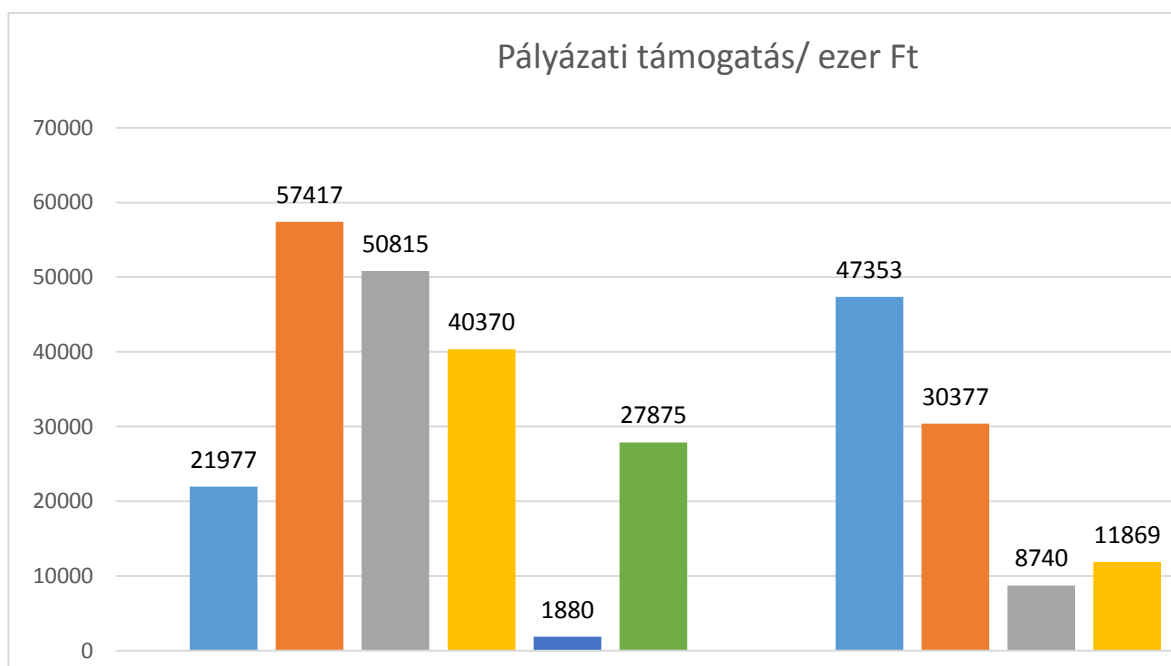

5. számú diagram: Az elemzésben részt vevő könyvtárak fenntartói támogatásának változása 2014-ről 2015-re

Pályázatok

2014-ről 2015-re a Békés Megyei Könyvtár megduplázta a pályázati forrásból származó bevételét. Eger könyvtára esetén ennek az ellentette figyelhető meg, nagyjából megfelelő a pályázati támogatásuk. Igazán szemléletes csökkenést tudhat maga mögött a pécsi könyvtár, körülbelül ötödével csökkent a pályázati támogatásuk a vizsgált években. Némi növekedés jellemezte Szentendrét, azonban a növekedés mértéke jócskán elmarad a békéscsabaitól. A szolnoki könyvtár esetén a 2014-es támogatási forrás 25 %-át tudták igénybe venni a következő évben, míg a legnagyobb arányú csökkenést Zalaegerszeg könyvtára mondhatja magáénak a vizsgálatban résztvevő könyvtárak közül.

A pályázati lehetőségeket a Békés Megyei Könyvtár aknázza ki a legjobban a számok alapján, 2015-ben Békéscsabán volt a legmagasabb a pályázati támogatási összeg, mellette Szolnokon mutatott növekedést, de nem akkora mértékben. A többi könyvtárban csökkenő volt a pályázati támogatás összege.

6. számú diagram: Az elemzésben részt vevő könyvtárak pályázati támogatásának változása 2014-ről 2015-re

Állományba vett szépirodalmi művek

A következő pontokban a könyvtárak állományának gyarapodását vizsgáljuk a felnőtt szépirodalmi, a felnőtt szakirodalmi és a gyermekirodalmi könyveket elemezve.

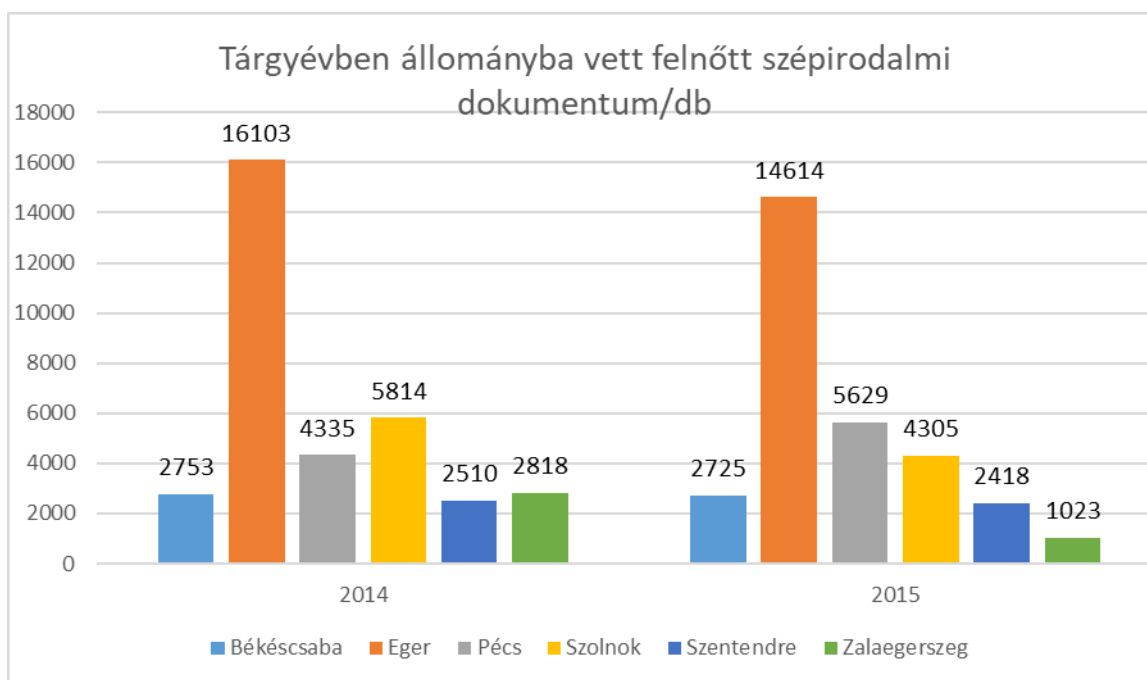
A felnőtt szépirodalmi dokumentumok beszerzésével kapcsolatban megállapítható az, hogy a vizsgált 6 könyvtár esetén jelentős változást nem figyelhetünk meg a 2014-es és a 2015-ös években.

Mindkét esztendőben Eger könyvtára vette állományba a legtöbb szépirodalmi dokumentumot, még ha a darabszám csökkent is 1489 könyvvel. A 2015-ben beszerzett dokumentumok száma így is duplája a második helyen álló pécsi könyvtárhoz képest. A pécsiek az elemzett könyvtárak közül 2015-ben a második legtöbb felnőtt szépirodalmat szereztek be, 2014-ben még a harmadik helyen álltak Szolnok mögött. A szolnoki könyvtár 2015-ben 1509-el kevesebb felnőtt szépirodalmat szerzett be, amivel visszacsúsztak a harmadik helyre.

Békéscsaba a negyedik helyen áll, bár a könyvtár némi csökkenést tudhat maga mögött (28 dokumentummal kevesebb 2015-ben).

Szentendre esetén csökkenés figyelhető meg, de így is a zalaegerszegiek előtt végeztek.

Zalaegerszeg áll az összehasonlításban az utolsó helyen, ők 2014-ben több mint kétszer annyi szépirodalmi művet szereztek be, mint 2015-ben.

7. számú diagram: Az elemzésben részt vevő könyvtárak tárgyévben beszerzett felnőtt szépirodalmi dokumentumainak száma

Állományba vett felnőtt szakirodalom

A felnőtt szakirodalmak beszerzését vizsgálva megállapítható, hogy nincsen akkora szórás a vizsgált könyvtárak között, bár az elsőséget ugyancsak Eger mondhatja magáénak, akik a legmagasabb tárolási indexszel rendelkeznek és magas az egy főre jutó könyvek száma is.

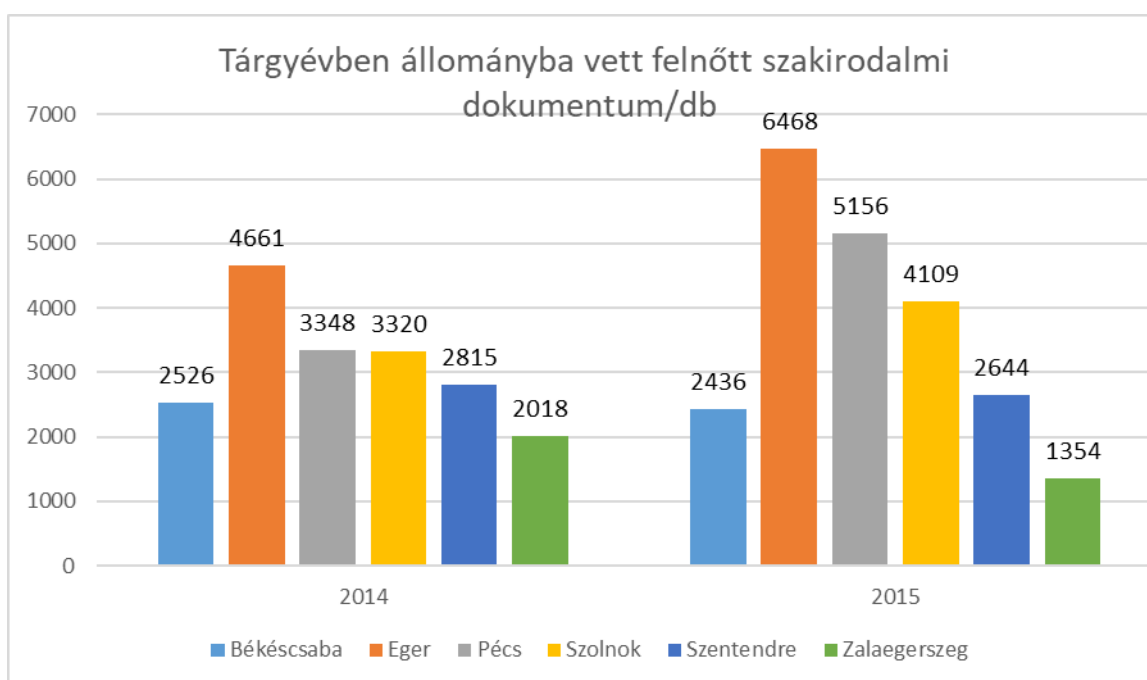
Megállapítható, hogy a 2014-ben az első három helyen álló intézmény (Eger, Pécs, Szolnok) megtartotta vezető helyét 2015-ben is, azonban jelentősen megnőtt a különbség a felnőtt szakirodalmat legtöbbet beszerző első három és a második három könyvtár között.

A második helyen álló Pécs több szakirodalmat szerzett be 2014-ről 2015-re, mint a harmadik helyen álló Szolnok.

Megtartotta negyedik helyét Szentendre, bár némileg csökkent a 2015-ben beszerzett könyvek száma. Szintén az ötödik helyen maradt a Békés Megyei Könyvtár, nálunk is csökkent a 2015-ös beszerzések száma, de a különbség csökkent köztünk és a szentendrieiek között.

Maradt a hatodik pozícióban Zalaegerszeg, ahol a szépirodalomhoz hasonlóan csökkent a szakirodalmi beszerzés is.

Eger, Pécs, Szolnok gyarapítani tudta a szakirodalmi dokumentumai számát. A másik három könyvtár esetén ugyan csökkenés figyelhető meg, de a pozíciójuk nem változott.

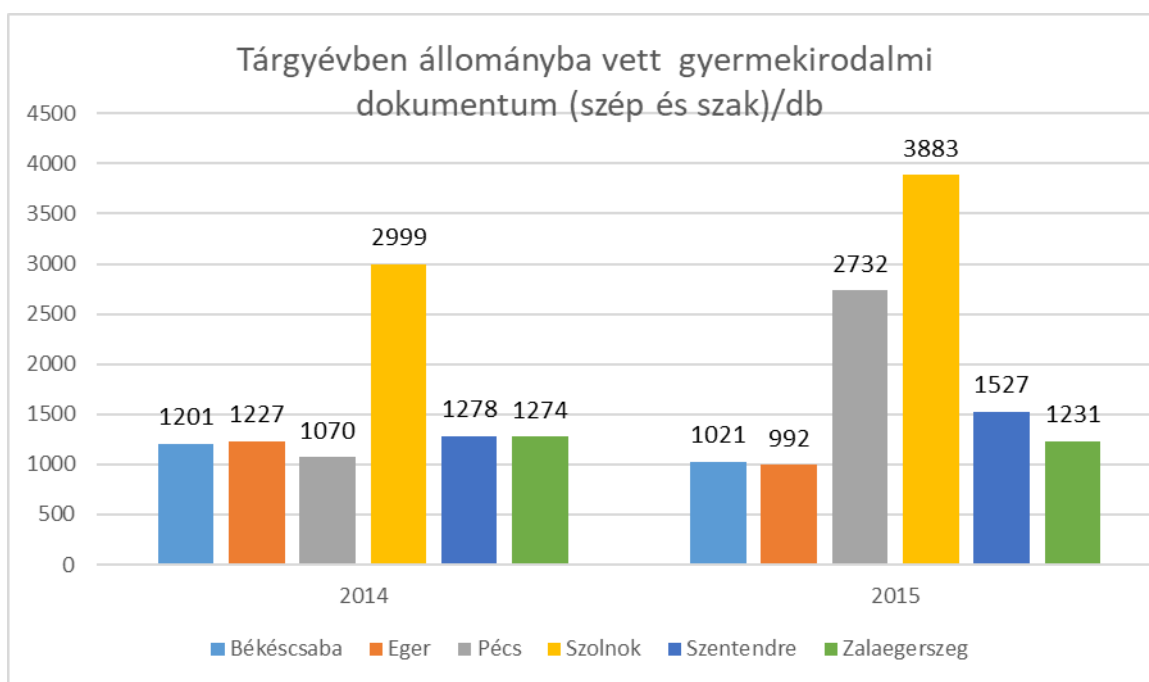

8. számú diagram: Az elemzésben részt vevő könyvtárak tárgyévben beszerzett felnőtt szakirodalmi dokumentumainak száma

Állományba vett gyermekirodalom

A felnőtt szép- és szakirodalom után, a gyermekirodalom tekintetében már nem Eger áll az élen, hanem Szolnok. Jelentősren megnövelte 2015-re gyermekirodalmi dokumentumait Pécs 2014-hez képest. Még Szentendre esetén figyelhető meg növekedés, Békéscsaba, Eger és Zalaegerszeg könyvtára kevesebb gyermekkönyvet szerzett be 2015-ben, mint 2014-ben.

Szentendre rendelkezik a legmagasabb gyermekolvasó-aránnyal (31,57 %), a gyermekirodalmi beszerzést tekintve a második helyen található. Ugyan Pécs is kimagaslik a gyermekkönyvek beszerzése terén, azonban nálunk a legkisebb a gyermekolvasók-aránya (7,84 %) a 6 könyvtár közül.

9. számú diagram: Az elemzésben részt vevő könyvtárak tárgyévben beszerzett gyermekirodalmi dokumentumainak száma

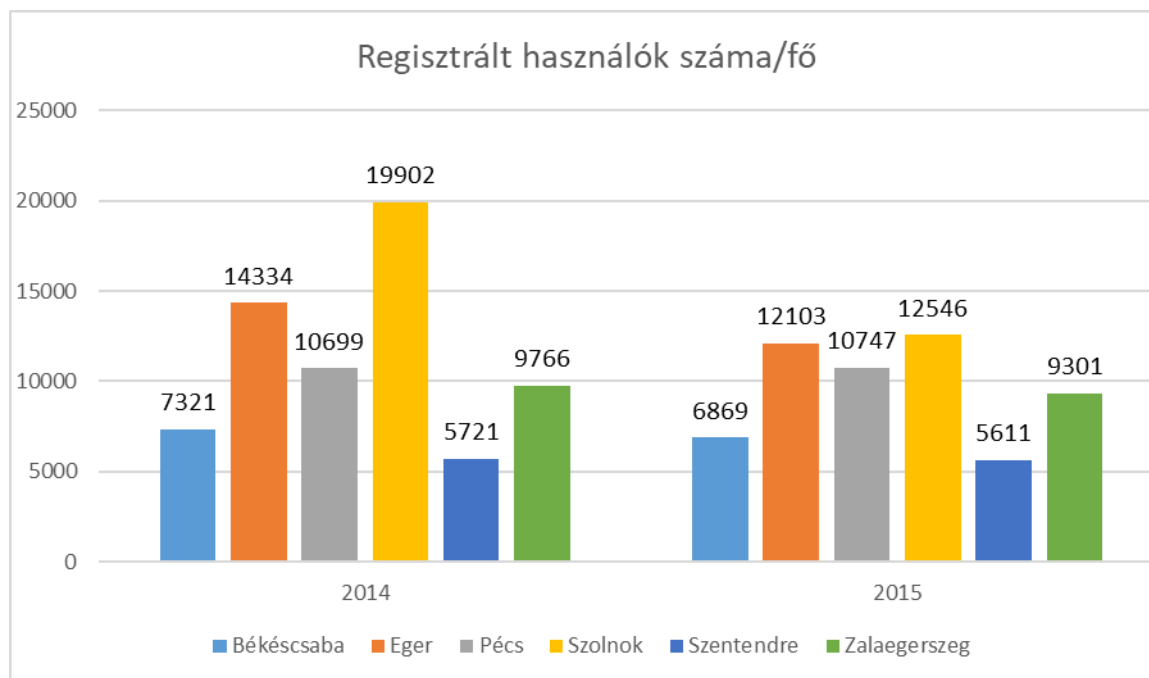
Regisztrált használók

A regisztrált használók száma egyedül Pécsen mutatott némi emelkedést (48 fővel), a többi könyvtárban csökkent a regisztrált használók száma a vizsgált 2 évben.

Békéscsabán 452-vel, Egerben 2231-el, Szolnokon 7356-al, Szentendrén 110-el, míg Zalaegerszegen 465-el csökkent a regisztrált használók száma.

Az összehasonlításban 2014-ben és 2015-ben is Szolnok rendelkezik a legtöbb regisztrált olvasóval, a 2014-es előnyük a második Egerhez képest azonban jelentősen csökkent.

A regisztrált használók száma szerinti listán nem változott a könyvtárak pozíciója.

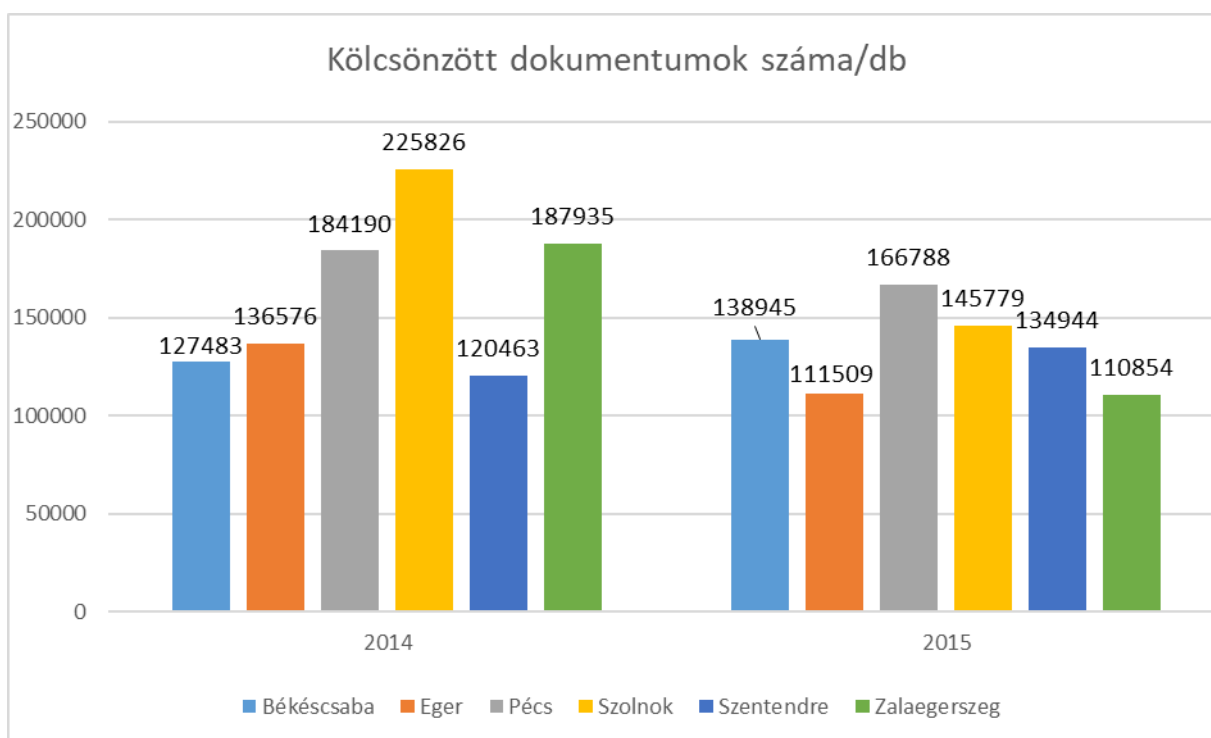
10. számú diagram: Az elemzésben részt vevő könyvtárak regisztrált használóinak száma 2014-ben és 2015-ben

Kölcsönzött dokumentumok

A 2015-ös kölcsönzött dokumentumok alapján megállapítható, hogy a 6 könyvtárból kikölcsönzött dokumentumok száma jóval közelebb került egymáshoz, mint egy évvel korábban.

A szolnokiak 2014-ben még több mint 225 ezer feletti kölcsönzéssel rendelkeztek. 2015-ben a pécsiek vezetnek, de már „csak” 166.788 kölcsönzéssel. Szolnok esetén egy év alatt több mint 80.000-rel csökkent a kölcsönzött dokumentumok száma.

Békéscsaba és Szentendre esetén növekedés figyelhető meg. Eger, Pécs, Szolnok és Zalaegerszeg könyvtárában csökkent a kölcsönzések száma.

11. számú diagram: Az elemzésben részt vevő könyvtárból kölcsönzött dokumentumok száma 2014-ben és 2015-ben

Összegzés:

A benchmarking során 6 könyvtár statisztikai adatai alapján 11 mutatót hasonlítottunk össze. Arra voltunk kíváncsiak, hogy összehasonlítva magunkat más, hasonló könyvtárral, melyek a ránk jellemző információk, hogy hová helyezhetjük magunkat a statisztikai adatok összehasonlítása során. Illetve, melyek azok a területek, amelyek a továbbiakban kiemelt figyelmet érdemelnek. A vizsgált könyvtárak közül kettő (Eger és Pécs) a Minősített könyvtár cím birtokosa. Két könyvtárban történt 2015-ben vezetőváltás (Pécsett és Szentendrén).

A vizsgálatról azt reméljük, hogy más szempontú, objektívebb képet kapunk a saját teljesítményünkről. A vizsgálat során kiderült, hogy a BMK teljesítménye más könyvtárakkal összehasonlítva kiegyensúlyozott. Erőssége a pályázatok optimális kihasználásában is rejlik. A könyvtárosok létszámát tekintve kevesebb fővel kell ellátnia a megyei könyvtár jogszabályban megfogalmazott feladatait, ami nehézséget jelent, de a tevékenység minőségét nem csökkenti. Alapterületét tekintve átlagosnak mondható, a fenntartói támogatás forintban emelkedett, de még így is elmarad más, hasonló könyvtárakétól. A pályázati lehetőségeket jól kiaknázzuk, az állománygyarapításra fordított összeg Pécs, Szentendre és Eger esetében kiemelkedőbb, Békéscsaba, Szolnok, és Zalaegerszeg hasonló adatokat mutat. A regisztrált használók számát tekintve egyedül Pécsett tapasztalható emelkedés, Szolnok rendelkezik a legtöbb regisztrált taggal, bár jelentős csökkenés figyelhető meg náluk (7356 fővel kevesebben lettek 2015-re). A kölcsönzött dokumentumok számában Békéscsabán és Szolnokon figyelhető meg növekedés, a többi könyvtárban jelentős csökkenés tapasztalható.

CSELEKVÉSI TERV: A könyvtár célul tűzi ki a lakosságszámhoz viszonyított százalékos beiratkozások számának növelését. Emelni kívánjuk a könyvtárunk presztízsét, mind az olvasók, mint a fenntartó részéről, annak érdekében, hogy növelni tudjuk a fenntartói támogatást, illetve a szakalkalmazottak, valamint a könyvtár szolgáltatásait igénybe vevők számát.